

ANNIE DILLARD

VIURE ESCRIVINT

Pròleg de Vicenç Pagès
Traducció d'Alba Dedeu

Barcelona

Títol original: *The writing life*

© Anne Dillard, 1989

Primera edició: gener del 2021

© del pròleg: Vicenç Pagès, 2021

© de la traducció: Alba Dedeu, 2021

© d'aquesta edició: L'Altra Editorial

Gran Via de les Corts Catalanes, 628, àtic 2a

08007 Barcelona

www.laltraeditorial.cat

Impressió: Bookprint

Maquetació: EdicTal

DIPÒSIT LEGAL: B. 22.044-2020

ISBN: 978-84-122546-4-8

Qualsevol forma de reproducció, distribució,
comunicació pública o transformació d'aquesta obra
requereix l'autorització prèvia i per escrit de L'Altra.

Tots els drets reservats.

Ningú no sospita que els dies siguin déus.

EMERSON

I

No tinguis pressa; no descansis.

GOETHE

Quan escrius, compons una línia de paraules. La línia de paraules és un pic de miner, una gúbia d'ebenista, una sonda de cirurgià. La sostens enlaire i la línia va excavant un camí que tu segueixes. Aviat et trobes immers en un territori nou. És un atzucac, o has trobat la matèria autèntica? Ho sabràs demà, o d'aquí a un any just.

Vas obrint el camí amb coratge i el segueixes amb temor. Vas allà on el camí et porta. Al final del camí, trobes una gorja. Redactes informes a correu, envies comunicats.

A les teves mans, i en un tancar i obrir d'ulls, l'escriptura ha passat de ser una expressió de les teves idees a una eina epistemològica. L'indret nou t'interessa perquè no és clar. Pares atenció. En la teva humilitat, vas col·locant les paraules amb cura, observant tots els punts de vista. Ara l'escriptura prèvia sembla tova i descuidada. El procés no és res; esborra el teu rastre. El camí no és l'obra. Espero que sobre les teves petjades hi hagi crescut herba; espero que els ocells s'hagin menjat les molles; espero que et desempalleguis de tot plegat i no miris enrere.

La línia de paraules és un martell. Piques contra les parets de casa teva. Vas donant copets per les parets,

amb suavitat, pertot arreu. Després de parar compte a aquestes coses durant molts anys, saps el que busques. Algunes de les parets són parets mestres; s'han de quedar dretes o tot s'esfondrarà. D'altres es poden tirar a terra amb impunitat; pots sentir la diferència que hi ha entre elles. Per desgràcia, sovint la que cal tirar a terra és una paret mestra. No s'hi pot fer res. Només hi ha una solució, que t'esgarrifa, però és així. Fes-la caure. Aparta't.

El coratge s'oposa amb totes les forces a l'agosarada esperança que aquest material sigui tan bo que l'obra el necessita, o el món. El coratge, exhaust, parla des de la crua realitat: aquests fragments debiliten l'obra. Has de destruir l'obra i tornar a començar. En pots salvar algunes frases, com si fossin totxos. Serà un miracle si en pots salvar uns quants paràgrafs, per més excel·lents que siguin en si mateixos o per més que hagin costat d'escriure. Pots perdre un any amoïnant-te per això, o pots treure-t'ho de sobre ara mateix. (No siguis poruga, dona!)

La part de què t'has de desfer no és tan sols la més ben escrita; també és, estranyament, aquella part que havia de ser precisament l'essencial. És el passatge clau original, el passatge que havia de fer d'eix per a tota la resta i a partir del qual tu mateix havies reunit el valor per començar. Henry James ho sabia bé, i ho deia millor que ningú. En el seu prefaci a *El botí de Poynton* es compeix de l'escriptor en un parell de frases còmiques

que s'eleven fins a ser un udol: «Quina és l'obra en què no ha renunciat, enmig d'unes dificultats extremes, a la cosa millor de les que volia conservar? En quina obra, realment, abans de l'espantós punt final, no es pregunta a si mateix què se n'ha fet, d'allò que era l'únic motiu per arribar a tal extrem?».

És així que un escriptor escriu molts llibres. En cada llibre pensava expressar unes quantes coses urgents i distintes, i moltes d'aquestes coses les ha sacrificades a mesura que la forma del llibre se solidificava. «El jove reuneix els seus materials per construir un pont fins a la lluna», comentava tristament Thoreau, «o potser un palau o un temple a la terra. Al final, l'home de mitjana edat decideix utilitzar-los per fer una cabana de fusta». L'autor retorna a aquests materials, a aquests temes que l'apassionen, com si es tractés d'una feina deixada a mitges, perquè són l'obra de la seva vida.

∴

És el començament d'una obra el que l'escriptor elimina.

Un quadre esborra el seu rastre. Els pintors comencen a treballar partint de la tela en blanc. La versió final està feta sobre les versions primerenques, i les cobreix. Els escriptors, d'altra banda, treballen d'esquerra a dreta. Els capítols prescindibles són a l'esquerra. La versió final d'una obra literària comença en algun punt proper a la meitat, i se solidifica cap al final. La

versió anterior es queda acumulada a l'esquerra; el començament de l'obra saluda el lector amb la mà equivocada. En aquelles primeres pàgines i aquells primers capítols hom hi pot trobar salts intrèpids que no porten enlloc, llegir aguerrits principis de temes descartats, sentir un to posteriorment abandonat, descobrir carrerons sense sortida, seguir el rastre de pistes falses i familiaritzar-se treballosament amb un ambient que ara és fals.

Hi ha diverses il·lusions que soscaven el determini de l'escriptor de desfer-se de material. Si ha llegit les seves pàgines massa sovint, aquelles pàgines tindran una qualitat de cosa necessària, un regust d'inevitabilitat, com passa amb la poesia que es coneix de memòria; encaixaran a la perfecció amb els ritmes que els són propis. L'autor les conservarà. És possible que conservi aquelles pàgines si posseeixen certes virtuts, per exemple si tenen vigor en si mateixes, encara que els manqui la virtut fonamental, que és la importància respecte a la idea essencial del llibre i la cohesió amb aquesta idea. De vegades l'escriptor preserva els capítols inicials per gratitud; no hi pot pensar ni els pot llegir sense tornar a sentir el deliciós alleujament que el va envair quan van aparèixer aquelles paraules, l'alleujament d'estar escrivint alguna cosa, la que fos. Aquell començament li va permetre arribar on volia anar, al capdavant; segur que el lector també el necessita, com a treball preliminar. Però no.